

Bruselis, 2016 12 16
COM(2016) 872 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**kurioje vertinama, kaip įgyvendinamos 2011 m. gruodžio 13 d. Direktyvos 2011/93/ES
dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų
pornografija 25 straipsnyje nurodytos priemonės**

Turinys

1.	ĮVADAS.....	3
1.1.	25 straipsnio tikslai ir taikymo sritis	3
1.2.	Šios ataskaitos tikslas ir metodika.....	5
2.	PERKĖLIMO Į NACIONALINĘ TEISĘ PRIEMONĖS.....	7
2.1.	Pašalinimas (25 straipsnio 1 dalis)	7
2.1.1.	Valstybės narės teritorijoje esantis turinys	7
2.1.2.	Už valstybės narės teritorijos ribų esantis turinys	9
2.2.	Blokavimas (25 straipsnio 2 dalis)	10
3.	IŠVADOS IR TOLESNI VEIKSMAI	13

1. ĮVADAS

Dėl interneto smarkiai padidėjo seksualinė prievarta prieš vaikus, nes:

- internete suteikiama galimybė naudotis įvairiais platinimo kanalais, pvz., saitynu, lygiarangių tinklais, socialine žiniasklaida, skelbimų lentomis, naujienu grupėmis, tiesioginiais pokalbiais internete, nuotraukų mainų platformomis ir kt., todėl sudaromos palankios sąlygos dalytis seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga. Dalijimasi taip pat palengvina galimybė prisijungti prie bendraminčių bendruomenės, kuri yra didelės paklausos ir abipusės paramos šaltinis;
- internete teikiamos techninės ir apsaugos priemonės, kuriomis naudojantis galima išsaugoti anonimiškumą¹;
- esant didelei seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagos paklausai, vaikams ir toliau kyla pavojus tapti aukomis, nes dėl anonimiškumo gali kilti sunkumų tiriant šiuos nusikaltimus ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą;
- nauja seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga tapo valiuta. Kad gautų ir išsaugotų prieigą prie forumų, daugeliu atvejų dalyviai turi reguliariai teikti naują medžiagą, todėl taip skatinama vykdyti seksualinę prievartą prieš vaikus.

Seksualinė prievarta prieš vaikus internete yra niekingas nusikaltimas, turintis ilgalaikių padarinių jo aukoms. Žala daroma ne vien tais atvejais, kai prievarta filmuojama arba fotografuojama, bet ir kaskart skelbiant, platinant ir peržiūrint nuotraukas ir vaizdo įrašus. Žinodami, kad nuotraukos ir vaizdo įrašai, kuriuose užfiksuota jų patirta prievarta, yra kažkur skelbiami ir kad jie net gali susidurti su asmeniu, mačiusiu šią medžiagą, nukentėjusieji patiria dar didesnę traumą ir papildomų kančių.

Nustatyta, kad vidutinis seksualinės prievartos, kuri buvo fotografuojama arba filmuojama, aukomis tapusių vaikų amžius palaiapsniui mažėja: remiantis Tarptautinės karštųjų linijų asociacijos („Inhope“) duomenimis,² pateiktais asociacijai „Inhope“ priklausančių karštųjų linijų 2014 m. parengtose ataskaitose, apie 70 proc. nukentėjusiųjų dar nebuvo sulaukę lytinės brandos³. 2015 m. Interneto stebėjimo fondas (angl. IWF) paskelbė panašius duomenis ir pridūrė, kad 3 proc. nukentėjusiųjų buvo dvejų metų arba jaunesni, o trečdalyje pateiktų nuotraukų vaikai buvo prievartaujami arba patyrė seksualinius kankinimus⁴.

1.1. 25 straipsnio tikslai ir taikymo sritis

Pagrindinis direktyvos⁵ 25 straipsnio tikslas – mažinti vaikų pornografijos⁶ prieinamumą. Tokios nuostatos pirmą kartą pradėtos taikyti priėmus direktyvą, nes jos nebuvo įtrauktos į pagrindines šios srities teisėkūros priemones, t. y.:

- pamatinį sprendimą⁷, kuris pakeičiamas šia direktyva;

¹ Pvz., programa „Onion Router“ (www.torproject.org).

² <http://www.inhope.org/>.

³ <http://www.inhope.org/tns/resources/statistics-and-infographics/statistics-and-infographics-2014.aspx>.

⁴ <https://www.iwf.org.uk/accountability/annual-reports/2015-annual-report>.

⁵ 2011 m. gruodžio 13 d. Direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija. Direktyvos 25 straipsnis apima „kovos su interneto svetainėmis, kuriose yra vaikų pornografijos arba per kurias ji platinama, priemones“.

⁶ Kaip apibrėžta direktyvos 2 straipsnio c punkte.

⁷ 2003 m. gruodžio 22 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR dėl kovos su seksualiniu vaikų išnaudojimu ir vaikų pornografija.

- 2007 m. Europos Tarybos konvenciją dėl vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos prieš juos, kuria direktyvoje remiamasi kalbant apie kitas sritis, arba
- Tarybos sprendimą dėl kovos su vaikų pornografija internete,⁸ kuris buvo viena pirmųjų ES lygmens teisinių priemonių vaikų pornografijos klausimui spręsti.

25 straipsnis – viena iš daugelio direktyvos nuostatų, kuriomis siekiama palengvinti prevenciją ir sušvelninti antrinę viktimizaciją. Kartu su nuostatomis dėl baudžiamojo persekiojimo už nusikaltimus ir nukentėjusiųjų apsaugos jos sudaro holistinį požiūrį, būtiną veiksmingai sprendžiant seksualinės prievartos prieš vaikus, seksualinio vaikų išnaudojimo ir vaikų pornografijos problemas.

25 straipsnyje nustatoma⁹:

*1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių **užtikrinti, kad būtų skubiai pašalintos jų teritorijoje esančios tinklavietės, kuriose yra vaikų pornografijos arba per kurias ji platinama, ir stengtis, kad būtų pašalintos už jų teritorijos ribų pagrindiniuose kompiuteriuose esančios tokios tinklavietės.***

*2. Valstybės narės gali imtis priemonių, kad jų teritorijoje būtų **blokuojama interneto naudotojų prieiga** prie tinklaviečių, kuriose yra vaikų pornografijos arba per kurias ji platinama. Šios priemonės turi būti nustatomos taikant skaidrias procedūras ir suteikti atitinkamą **apsaugą**, visų pirma užtikrinant, kad būtų ribojama tai, kas būtina ir proporcinga, kad naudotojai būtų informuojami apie tokio apribojimo priežastį. Tos priemonės apima ir žalos atlyginimo per teismą galimybę.*

Taigi juo:

- valstybės narės įpareigojamos skubiai **pašalinti** medžiagą iš jų teritorijoje esančių svetainių;
- jos įpareigojamos **stengtis užtikrinti, kad** tokia medžiaga **būtų pašalinta** iš svetainių, esančių už jų teritorijos ribų;
- suteikiama **galimybė** imtis įvairių **apsaugos priemonių**, kad jų teritorijoje būtų **blokuojama** naudotojų **prieiga** prie vaikų pornografijos.

Svarbu pažymėti, kad 25 straipsnyje nurodomos „priemonės“, kurios nebūtinai susijusios su teisės aktais. Direktyvos 47 konstatuojamoje dalyje teigiama:

<...> Priemonės, kurių pagal šią direktyvą imasi valstybės narės, siekdamos pašalinti, ar, jei taikoma, blokuoti tinklalapius, kuriuose yra vaikų pornografijos, gali būti grindžiamos įvairių tipų viešaisiais veiksmais, pvz., teisėkūros, ne teisėkūros, teisminiais ar kitais. Atsižvelgiant į tai, šia direktyva nedaromas poveikis savanoriškiems veiksams, kurių imasi interneto pramonė, siekdama užkirsti kelią piktnaudžiavimui jos paslaugomis, ar bet kokiai valstybių narių teikiamai šių veiksmų paramai <...>

Todėl manoma, kad ne teisėkūros priemonėmis direktyva tinkamai perkeliama į nacionalinę teisę, jeigu jomis sudaromos sąlygos praktiškai pasiekti 25 straipsnyje nurodytų rezultatų.

Privačiojo sektoriaus, įskaitant pramonę ir pilietinę visuomenę, ir viešųjų institucijų, įskaitant teisėsaugos ir teismines institucijas, bendradarbiavimas yra būtinas

⁸ 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos sprendimas 2000/375/TVR dėl kovos su vaikų pornografija internete.

⁹ Taip pat žr. direktyvos 46 ir 47 konstatuojamąsias dalis dėl priemonių, nurodytų 25 straipsnyje.

įgyvendinant 25 straipsnyje nurodytas priemones ir veiksmingai kovojant su seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagos sklaida internete.

Mažinant seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagos prieinamumą internete dalyvauja šie subjektai:

- **informacinės visuomenės paslaugų teikėjai (angl. ISSP)**, įskaitant prieigos, prieglobos ir interneto platformų paslaugų teikėjus. Kadangi nusikaltėliai piktnaudžiauja jų teikiamomis paslaugomis ir infrastruktūra, ISSP yra tinkamai pasirengę bendradarbiauti įgyvendinant 25 straipsnį. Pvz., prieglobos paslaugų teikėjai galiausiai gali pašalinti jų serveriuose esančią medžiagą, o tokie prieigos paslaugų teikėjai kaip interneto paslaugų teikėjai (angl. ISP) gali blokuoti prieigą;
- **internetu naudotojai**, galintys (tyčia arba netyčia) internete aptikti seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagos ir nusprendę apie tai pranešti tiesiogiai ISSP, jeigu įdiegta tam skirta technologija, pvz., tinklalapyje arba naršyklėje spustelėję mygtuką „pranešti apie netinkamą elgesį“. Naudotojai taip pat gali kreiptis specialia pilietinės visuomenės organizacijos valdoma karštąja linija arba pranešti atsakingai teisėsaugos institucijai;
- **specialios karštosios linijos**, kurias paprastai valdo NVO, ISSP asociacija arba žiniasklaidos įmonės. Šiomis linijomis naudotojams, kuriems gali būti nedrąsu kreiptis į policiją ir kurie negali arba nenori pranešti tiesiogiai ISSP, sudaromos sąlygos pateikti anoniminį pranešimą. Daugeliu atvejų vienoje šalyje teikėjų skelbiama medžiaga nurodoma kitos šalies pranešimuose. Šiai medžiagai pašalinti būtinas tarptautinis bendradarbiavimas, kurį palengvina asociacija „Inhope“;
- **teisėsaugos institucijos**, kurių veikla paremta iš karštųjų linijų ir tiesiogiai iš interneto naudotojų gautais pranešimais. Jos taip pat keičiasi pranešimais Europoje (tiesiogiai ir per Europolą bei jo Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centrą)¹⁰ ir už jos ribų (per Interpolą)¹¹;
- **teisminės institucijos**, užtikrinančios teisės taikymą visose valstybėse narėse. Kai kuriose šalyse, siekiant pašalinti medžiagą arba blokuoti prieigą prie jos, būtina vadovautis teismo sprendimais. Eurojustas¹² padeda koordinuoti teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose visose valstybėse narėse.

1.2. Šios ataskaitos tikslas ir metodika

Direktyvos 27 straipsnyje iš valstybių narių¹³ reikalaujama užtikrinti, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad būtų laikomasi šios direktyvos, ir jų tekstai būtų perduoti Komisijai ne vėliau kaip 2013 m. gruodžio 18 d.

¹⁰ <https://www.europol.europa.eu/ec3>.

¹¹ <http://www.interpol.int/Crime-areas/Crimes-against-children/Crimes-against-children>.

¹² <http://www.eurojust.europa.eu/>.

¹³ Nuo šios vietos sąvoka „valstybės narės“ arba „visos valstybės narės“ reiškia valstybes nares, kurios privalo laikytis šios direktyvos (t. y. visas ES valstybes nares, išskyrus Daniją). Remiantis Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsniais, Danija nedalyvavo priimant direktyvą ir direktyva jai netaikoma. Tačiau Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR Danijai ir toliau taikomas ir privalomas. Remiantis Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos 3 straipsniu, abi valstybės dalyvavo priimant direktyvą ir privalo jos laikytis.

Šia ataskaita reaguojama į direktyvos 28 straipsnio 2 dalyje Komisijai nustatytą reikalavimą Europos Parlamentui ir Tarybai pateikti ataskaitą, kurioje būtų vertinama, kaip įgyvendinamos direktyvos 25 straipsnyje nurodytos priemonės¹⁴. Ataskaitoje siekiama pateikti glaustą, tačiau informatyvią pagrindinių perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių, kurių ėmėsi valstybės narės, apžvalgą.

Iki perkėlimo į nacionalinę teisę termino tik 12 valstybių narių buvo pranešusios Komisijai, kad baigė perkelti direktyvą į nacionalinę teisę. Todėl Komisija pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūras prieš kitas valstybes nares, nes šios jai neperdavė nacionalinių perkėlimo priemonių tekstų: **BE, BG, IE, EL, ES, IT, CY, LT, HU, MT, NL, PT, RO, SI** ir **UK**¹⁵. Visos šios pažeidimo nagrinėjimo procedūros iki 2016 m. gruodžio 8 d. buvo baigtos. Dėl pavėluoto nacionalinių perkėlimo priemonių patvirtinimo ir pranešimo apie jas Komisijai teko vėliau atlikti analizę ir paskelbti perkėlimo į nacionalinę teisę ataskaitas.

Šioje ataskaitoje pateikiamas aprašymas ir analizė grindžiami informacija, kurią valstybės narės pateikė iki 2016 m. lapkričio 1 d. Į pranešimus, gautus po minėto termino, neatsižvelgiama. Be šioje ataskaitoje nurodytų klausimų, gali būti papildomų perkėlimo į nacionalinę teisę uždavinių ir kitų nuostatų, apie kurias Komisijai nepranešta, arba kitų su teisėkūra susijusių ir nesusijusių pokyčių. Todėl šia ataskaita Komisijai neužkertamas kelias toliau vertinti kai kurias nuostatas, kad ji galėtų toliau padėti valstybėms narėms į nacionalinę teisę perkelti ir įgyvendinti 25 straipsnį.

---

¹⁴ Remiantis direktyvos 28 straipsnio 1 dalimi, mastas, kuriuo valstybės narės ėmėsi šiai direktyvai įgyvendinti būtinų priemonių, vertinamas atskiroje ataskaitoje (COM(2016) 871), paskelbtoje kartu su šia ataskaita.

¹⁵ Valstybių narių pavadinimai šiame dokumente trumpinami pagal šias taisykles: <http://publications.europa.eu/code/lt/lt-370100.htm>.

2. PERKĖLIMO Į NACIONALINĘ TEISĘ PRIEMONĖS

2.1. Pašalinimas (25 straipsnio 1 dalis)

2.1.1. Valstybės narės teritorijoje esantis turinys

Valstybės narės patvirtino dviejų rūšių priemones siekdamos užtikrinti, kad iš valstybės narės teritorijoje esančių tinklalapių būtų pašalinta juose skelbiama arba jais platinama vaikų pornografija: Direktyva 2000/31/EB¹⁶ (Elektroninės komercijos direktyva) grindžiamas priemonės ir nacionaline baudžiamąja teise grindžiamas priemonės.

1. Elektroninės komercijos direktyva grindžiamos priemonės.

Elektroninės komercijos direktyvoje nustatomi tarpinių interneto paslaugų teikėjų, teikiančių paslaugas, kurias sudaro paprasto perdavimo kanalai, spartinimas ir priegloba, atsakomybės apribojimai. Pirmiausia, prieglobos paslaugų teikėjas negali būti laikomas atsakingu, jeigu¹⁷:

- a. jis neturi žinių apie perduodamą arba saugomą informaciją ir negali jos kontroliuoti;
- b. gavęs faktinių žinių arba sužinojęs apie neteisėtą veiklą, jis nedelsdamas panaikina susijusią informaciją arba atima galimybę ja naudotis.

Šios nuostatos sudaro **pranešimo** apie neteisėtą turinį ir jo **šalinimo procedūrų** kūrimo pagrindą. Kalbant apie seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagą, šios procedūros – tai suinteresuotųjų šalių valdomi mechanizmai, kuriais siekiama nustatyti tinkle skelbiamą neteisėtą informaciją ir sudaryti palankias sąlygas šiai informacijai greitai pašalinti.

Valstybės narės įgyvendina pranešimo ir turinio šalinimo procedūras pasitelkdamos nacionalines karštąsias linijas, į kurias kreipdamiesi interneto naudotojai gali pranešti apie internete aptiktą seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagą. Karštųjų linijų skėtinė organizacija yra asociacija „Inhope“. Pagal Europos Komisijos programą „Saugesnis internetas“¹⁸, o nuo 2014 m. – Europos infrastruktūros tinklų priemonę¹⁹ remiamą asociaciją šiuo metu sudaro 51 karštoji linija 45-iose šalyse, įskaitant visas ES valstybes nares.

Karštosios linijos yra sudariusios susitarimo memorandumus su atitinkamomis nacionalinėmis teisėsaugos institucijomis ir juose nustatytos iš interneto naudotojų gautų pranešimų tvarkymo procedūros. Įvairios veiklos procedūros iš esmės apima toliau nurodytus bendrus veiksmus, kurių imamasi dėl valstybėse narėse esančio turinio:

- 1) Nustatyti vietą, kurioje teikiamos prieglobos paslaugos.

Karštoji linija gauna interneto naudotojo pranešimą apie tinklalapio, kuriame, tikėtina, pateikiama seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga, adresą (URL adresą) ir nustato, kurioje šalyje skelbiama ši medžiaga. Kai kuriais atvejais

¹⁶ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva). Naujausia įgyvendinimo ataskaita paskelbta 2012 m. adresu http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/docs/communication2012/SEC2011_1641_en.pdf.

¹⁷ Elektroninės komercijos direktyvos 14 straipsnis.

¹⁸ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/safer-internet-better-internet-kids>.

¹⁹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/connecting-europe-facility>.

karštoji linija gauna pranešimą iš kito tinklo „Inhope“ nario, kuris jau nustatė, kad prieglobos paslaugos teikiamos šalyje, kurioje veikia minėta karštoji linija.

2) Ištirti turinį.

Jeigu medžiaga skelbiama toje pačioje šalyje, karštoji linija nustato, ar apie šį URL adresą jau buvo pranešta anksčiau. Jeigu taip, pranešimas atmetamas. Kitu atveju karštoji linija tiria tuo URL adresu pateikiamas nuotraukas ir vaizdo medžiagą ir nustato, ar apie juos yra žinoma ir ar toje šalyje juos galima laikyti neteisėtais.

3) Informuoti prieglobos paslaugų teikėją.

Karštoji linija perduoda pranešimą ir pateikia analizę nacionalinei teisėsaugos institucijai. Tuomet, atsižvelgiant į susitarimo memorandumą, prieglobos paslaugų teikėją informuoja:

- karštoji linija, gavusi teisėsaugos institucijos sutikimą, kad medžiagą galima pašalinti, užtikrinant, kad tai nesudarys kliūčių vykdomam tyrimui (**AT, CZ, DE** (karštosios linijos „eco“ ir „FSM“), **FR, HU, LU, LV, NL, PL, PT, RO, SE** ir **UK**). Laikas nuo tada, kai karštoji linija pirmąkart informuoja teisėsaugos instituciją, iki tol, kol susisiekiama su prieglobos paslaugų teikėju, skiriasi atsižvelgiant į procedūras, dėl kurių kiekvienoje valstybėje narėje susitarė karštoji linija ir teisėsaugos institucija. Bet kuriuo atveju teisėsaugos institucija (vietoj karštosios linijos arba kartu su ja), atsižvelgdama į aplinkybes, gali pasirinkti, ar informuoti prieglobos paslaugų teikėją;
- tik teisėsaugos institucija. Kai kuriose valstybėse narėse (**BG, DE** (karštoji linija „Jugendschutz“), **EE, EL, FI, MT, SI** ir **SK**) teisėsaugos institucija susisiekiama su prieglobos paslaugų teikėju, o karštoji linija prižiūri, kad turinys iš tikrųjų būtų pašalintas.

CY ir **HR** atvejais, kai reikalaujama pašalinti medžiagą, reikalingas teismo sprendimas. Abiejose šalyse prieiga prie svetainės laikinai blokuojama, kol teismas priima sprendimą.

Sužinojęs apie savo serveriuose esančią neteisėtą medžiagą, prieglobos paslaugų teikėjas gali būti laikomas atsakingu, jeigu nepašalina jos pagal nacionalinius įgyvendinimo įstatymus. Vienintelis atsakomybės priskyrimo apribojimas – atsakomybės išimtis pagal Elektroninės komercijos direktyvą, kuri įgyvendinama valstybėse narėse (žr. pirmiau).

Rengiant šią ataskaitą, daugelyje valstybių narių veikė karštosios linijos, galinčios įvertinti turinį, apie kurį pranešta, kad įgyvendintų pranešimo ir turinio šalinimo procedūras, išskyrus **BE, ES** ir **IT**:

- **BE** pranešė neseniai priėmusi teisės aktus, kuriais asociacijai „Inhope“ priklausančiai karštajai linijai sudaromos sąlygos veikti šalyje ir tvarkyti pranešimus pagal pirmiau aprašytą bendrąją procedūrą. Rengiant šią ataskaitą, Belgijos policija ir teisminės institucijos vykdė derybas su karštąja linija dėl susitarimo memorandumo ir veiklos protokolų.
- Padėtį **ES** reikia išsamiau ištirti, atsižvelgiant į karštųjų linijų padėtį.
- **IT** veikia dvi asociacijai „Inhope“ priklausančios karštosios linijos, bet galiojančiais teisės aktais joms nesuteikiama galimybės tikrinti iš interneto naudotojų ar kitų karštųjų linijų gautų pranešimų turinio. Todėl jos tiesiog

perduoda pranešimus teisėsaugos institucijai (Nacionaliniam kovos su vaikų pornografija internete centrai, CNCPO), nepatikrinusios jų turinio.

2. Nacionaline baudžiamąja teise grindžiamos priemonės.

Valstybės narės nurodė dvi baudžiamosios teisės nuostatų rūšis, kuriomis taip pat sudaromos sąlygos pašalinti jų teritorijoje esantį neteisėtą turinį:

- a. bendrąsias nuostatas, kuriomis sudaromos sąlygos konfiskuoti su baudžiamuoju procesu susijusią medžiagą, pvz., medžiagą, naudotą vykdant nusikalstamą veiką **AT, CZ, HU, IT, LU, NL, SE** ir **SK**; ir
- b. konkrečias nuostatas dėl vaikų pornografijos pašalinimo **CY, EE, EL, ES, SE** ir **UK (Gibraltaras)**.

CZ, EL, HU ir **UK (Gibraltaro)** teisės aktuose konkrečiai nurodomas skubaus pašalinimo reikalavimas: „nepagrįstai nedelsiant“ (**CZ**), „vykdoma nedelsiant“ (**EL**), „per 12 valandų“ (**HU**) arba „skubus pašalinimas“ (**UK (Gibraltaras)**).

Kitos valstybės narės šį reikalavimą į nacionalinę teisę perkelia taikydamos pirmiau aprašytas pranešimo ir turinio šalinimo procedūras, todėl baudžiamosios teisės kanalai gali būti naudojami tik kaip pagalbinė priemonė sprendžiant atvejus, kai įgyvendinant pranešimo ir turinio šalinimo procedūras patiriama sunkumų (pvz., nepakankamai bendradarbiaujant su prieglobos paslaugų teikėju) arba kai medžiaga yra susijusi su vykdomu nusikalstamos veikos tyrimu. Jeigu valstybėse narėse netaikomi pranešimo ir turinio šalinimo mechanizmai arba baudžiamojoje teisėje konkrečiai nurodomas skubus pašalinimas, reikia daugiau informacijos apie priemones, kurių imtasi siekiant šį reikalavimą perkelti į nacionalinę teisę.

2.1.2. *Už valstybės narės teritorijos ribų esantis turinys*

Visos valstybės narės, išskyrus **BE, ES** ir **IT**, perkėlė šią nuostatą į nacionalinę teisę pasitelkusios visapusiškai veikiančią karštąją liniją (t. y. karštąją liniją, kuriai suteiktas leidimas įvertinti medžiagą) ir tolesnę veiklos procedūrą, kuria siekiama pašalinti už jų teritorijos ribų esantį turinį:

- 1) kai pranešimą gavę karštosios linijos operatoriai nustato, kad vieta, kurioje teikiamos prieglobos paslaugos, yra už valstybės narės teritorijos ribų, jie patikrina, ar šalyje, kurioje teikiamos prieglobos paslaugos, veikia asociacijai „Inhope“ priklausanti karštoji linija;
- 2) jeigu šalyje, kurioje teikiamos prieglobos paslaugos, veikia asociacijai „Inhope“ priklausanti karštoji linija, per asociacijos „Inhope“ vidaus informacijos mainų sistemą šiai linijai nusiunčiamas pranešimas, kad ji galėtų jį apdoroti atsižvelgdama į šalyje skelbiamam turiniui taikytiną nacionalinę procedūrą;
- 3) jeigu šalyje, kurioje teikiamos prieglobos paslaugos, neveikia asociacijai „Inhope“ priklausanti karštoji linija, pranešimas nusiunčiamas šalies, kurioje jis gautas, teisėsaugos institucijai. Pastaroji, dažniausiai per Europolą arba Interpolą, jį perduoda šalies, kurioje teikiamos prieglobos paslaugos, teisėsaugos institucijai.

Nors visų karštųjų linijų taikomos procedūros iš esmės panašios, esama tam tikrų skirtumų, susijusių su karštosios linijos ir teisėsaugos institucijos susitarimu. Pvz., kai kurios karštosios linijos (**DE, LT** ir **LV**) informuoja užsienyje esantį prieglobos paslaugų teikėją, jeigu po tam tikro laiko nesimta jokių veiksmų. Kai kurios karštosios linijos (pvz., **AT, CZ, DE, FR, LU, MT**) praneša savo šalies teisėsaugos institucijai apie užsienyje veikiančią karštąją liniją perduotą pranešimą, tačiau kitos linijos (pvz., **HU, NL, PL, SE** ir **UK**) iš esmės to nedaro. Galiausiai, jeigu šalyje, kurioje teikiamos prieglobos paslaugos, nėra asociacijai „Inhope“ priklausančios karštosios linijos, kai

kurios karštosios linijos (pvz., **EE, LU** ir **UK**) susisiečia su šalyje esančiomis asociacijai „Inhope“ nepriklausančiomis linijomis, jeigu tokių yra.

Valstybės narės, kuriose nėra visapusiškai veikiančios karštosios linijos (**BE, ES** ir **IT**), šią nuostatą, dažniausiai per Europolą ar Interpolą, į nacionalinę teisę perkelia vykdydamos informacijos mainus tarp šalies, iš kurios gautas pranešimas, teisėsaugos institucijos ir šalies, kurioje skelbiama medžiaga, teisėsaugos institucijos. Šiuo atveju reikia daugiau informacijos apie nuostatos perkėlimą į nacionalinę teisę taikant šį mechanizmą, ypač tais atvejais, kai užsienyje veikiančios tinklalapiai nesusiję su jokia baudžiamuoju procesu toje valstybėje narėje ir dėl jų nepateikta jokio savitarpio teisinės pagalbos prašymo.

Kalbant apie turinio pašalinimo greitį ir veiksmingumą naudojantis karštosiomis linijomis, remiantis jų duomenimis, 93 proc. seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagos, kurią apdorojo karštosios linijos Europoje, ir 91 proc. visame pasaulyje veikiančių karštųjų linijų apdorotos medžiagos buvo pašalinta iš interneto greičiau nei per 72 val.²⁰

2.2. Blokavimas (25 straipsnio 2 dalis)

Beveik pusė valstybių narių (**BG, CY, CZ, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, MT, PT, SE** ir **UK**) nusprendė taikyti papildomas blokavimo priemones pagal 25 straipsnio 2 dalį. Priemonių įvairovė matyti iš direktyvos 47 konstatuojamosios dalies formuluotės (teisėkūros, ne teisėkūros, teisminės ar kitos, įskaitant savanorišką interneto pramonės veiklą).

Vienas iš būdų klasifikuoti šias priemones – pagal tai, ar siekiant užblokuoti prieigą prie svetainės reikalingas teismo sprendimas. Teismo sprendimas:

- privalomas **EL, ES** ir **HU**;
- neprivalomas
  - **CY, FR, IT** ir **PT**, kur interneto paslaugų teikėjai pagal teisės aktus privalo laikytis valdžios institucijų (t. y. teisėsaugos institucijos arba nacionalinės reguliavimo institucijos) reikalavimo blokuoti svetainę; ir
  - **BG, CZ, IE, FI, MT, SE** ir **UK**, kur interneto paslaugų teikėjų pagal teisės aktus neprivalo atvirai laikytis valdžios institucijų reikalavimo, bet yra prašomi tokių veiksmų imtis savanoriškai.

Įgyvendinant blokavimo priemones paprastai naudojami juodieji svetainių, kuriose yra vaikų pornografijos arba per kurias ji platinama, sąrašai. Juoduosius sąrašus paprastai sudaro nacionalinės institucijos (t. y. teisėsaugos institucija arba reguliavimo institucija) ir jie perduodami interneto paslaugų teikėjams. Kai kurios valstybės narės (**EL, HU, IT, FI** ir **FR**) pranešė apie teisės aktus, kuriais valdomas šis procesas.

BG naudoja Interpolo „Blogiausių sąrašą“ (angl. *Worst of List*),²¹ o **UK** – Interneto stebėjimo fondo URL adresų sąrašą²². **CZ** interneto paslaugų teikėjai savireguliacinio tikslu taip pat naudojami Interneto stebėjimo fondo sąrašu.

²⁰http://www.inhope.org/Libraries/Statistics_Infographics_2014/INHOPE_stats_infographics_for_2014.sflb.ashx.

²¹<https://www.interpol.int/Crime-areas/Crimes-against-children/Access-blocking/The-INTERPOL-%22Worst-of%22-list>.

²² <https://www.iwf.org.uk/members/member-policies/url-list/blocking-faqs#WhatistheIWFURLlist>.

Valstybių narių pateikta informacija apskritai buvo negalutinė, kalbant apie tinklalapių, įtrauktų į blokavimo sąrašus, skaičių, ar bandymus blokuoti.

Direktyvoje reikalaujama, kad priemonėmis, kurių imtasi siekiant blokuoti prieigą prie svetainių, kuriose yra vaikų pornografijos arba per kurias ji platinama, būtų nustatomos skaidrios procedūros ir užtikrinama tinkama apsauga. 47 konstatuojamojoje dalyje teigiama:

Nesvarbu, koks veiksmų ar metodo pagrindas pasirenkamas, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jį taikant naudotojams ir paslaugų teikėjams būtų užtikrinamas tinkamo lygio teisinis tikrumas ir nuspėjamumas. Siekiant šalinti ir blokuoti prievartos prieš vaikus turinį, turėtų būti kuriamas ir stiprinamas viešųjų institucijų bendradarbiavimas, pirmiausia siekiant, kad svetainių, kuriose yra vaikų pornografijos medžiagos, nacionaliniai sąrašai būtų kuo išsamesni ir kad būtų išvengta veiklos dubliavimo. Taikant tokias priemones būtina atsižvelgti į galutinių naudotojų teises ir laikytis galiojančių teisinių ir teisminių procedūrų bei Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos.

Konkrečiai, 25 straipsnio 2 dalyje nurodomi šie reikalavimai:

1. skaidrios procedūros;
2. ribojama tai, kas būtina ir proporcinga;
3. informacija naudotojams apie apribojimo priežastį;
4. žalos atlyginimo per teismą galimybė.

Valstybės narės, nusprendusios perkelti šią nuostatą į nacionalinę teisę, tai padarė pasitelkdamos įvairias skaidrumo procedūras ir apsaugos priemones:

- „Hellenic Telecommunication and Post Commission“ (**EL**) praneša interneto prieigos paslaugų teikėjams apie kompetentingų institucijų nurodymus ir primygtinai ragina nedelsiant blokuoti turinį ir naudotojams pateikti susijusią informaciją. Tinklalapio savininkas gali per du mėnesius pateikti skundą dėl tokio nurodymo;
- **ES**, vykstant baudžiamajam procesui, teisėjas kaip apsaugos priemonę gali nurodyti uždaryti svetainę, kurioje yra vaikų pornografijos, ir šį nurodymą galima užginčyti. Paslaugų teikėjas privalo naudotojams pateikti būtiną informaciją;
- **FI** policija gali sudaryti, tvarkyti ir atnaujinti vaikų pornografijos svetainių sąrašą. Kai svetainė blokuojama, policija turi pateikti pareiškimą, kuriame būtų nurodytos blokavimo priežastys, ir jis turi būti rodomas kaskart bandant prisijungti prie užblokuotos svetainės. Skundai dėl policijos sprendimo įtraukti svetainę į blokuojamų svetainių sąrašą gali būti teikiami administraciniame teisme;
- **FR** interneto paslaugų teikėjai turi blokuoti prieigą prie atitinkamų interneto svetainių per 24 valandas. Svetainių sąrašą peržiūri kvalifikuotas specialistas iš Nacionalinės kompiuterijos ir laisvių komisijos. Naudotojai, bandantys pasinaudoti paslauga, kurios neleidžiama teikti, nukreipiami VIDAUS reikalų ministerijos informaciniu adresu, nurodant, kodėl prieiga draudžiama ir dėl kokio žalos atlyginimo galima kreiptis į administracinį teismą;
- **HU** prieiga gali būti blokuojama laikinai arba visam laikui. Prašymai teikiami Teisingumo ministerijai ir prireikus perduodami Budapešto miesto teismui. Prieivolė blokuoti prieigą tenka prisijungimo paslaugas teikiančiam interneto paslaugų teikėjui. Užtikrinama skaidri procedūra, nes teismo sprendimas yra

skelbiamas, taigi prieinamas visuomenei. Nurodžius svetainę blokuoti visam laikui, teismo sprendimą galima apskųsti;

- **IT** Nacionalinis kovos su vaikų pornografija internete centras pateikia interneto paslaugų teikėjams vaikų pornografijos svetainių, prie kurių prieiga draudžiama naudojant filtravimo priemones ir susijusias technologijas, sąrašą. Svetainėse, prie kurių prieiga blokuojama, bus rodomas ženklas „stabdyti puslapį“ ir pateikiamos blokavimo priežastys;
- **UK (Anglijoje / Velse, Šiaurės Airijoje ir Škotijoje)** prieigos prie tokių tinklalapių blokavimo priemonės įgyvendina Interneto stebėjimo fondas, kuris veikia kaip privati savireguliacinė įstaiga, teikianti rekomendacijas dėl turinio blokavimo arba filtrų naudojimo. Nustatyta skundų teikimo tvarka, pagal kurią bet kuris asmuo, teisėtai susijęs ar besidomintis nurodytu turiniu, gali užginčyti vertinimo tikslumą. **UK (Gibraltare)** Gibraltaro reguliacinė institucija gali kartu su interneto paslaugų teikėjais blokuoti Gibraltaro naudotojų prieigą prie tinklalapių, kuriuose yra vaikų pornografijos arba per kuriuos ji platinama. Tokios priemonės turi būti skaidrios, apribotos iki to, kas būtina, proporcingos ir pagrįstos.

BG, CY, CZ, IE, MT, PT ir **SE** informacija, pateikta apie blokavimo priemones taikytiną apsaugą, yra negalutinė ir ją reikės papildomai išnagrinėti.

3. IŠVADOS IR TOLESNI VEIKSMAI

Komisija pripažįsta, kad valstybės narės dėjo daug pastangų į nacionalinę teisę perkeldamos direktyvos 25 straipsnį.

Vis dėlto dar galima išnaudoti visą jo potencialą ir toliau siekiant visapusiškai ir tinkamai jį įgyvendinti visose valstybėse narėse. Ateityje dar gali kilti tokių svarbių uždavinių kaip užtikrinti, kad valstybių narių teritorijoje esanti seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga būtų nedelsiant pašalinta ir kad būtų teikiama tinkama apsauga valstybei narei nusprendus imtis priemonių, kuriomis interneto naudotojams jos teritorijoje būtų blokuojama prieiga prie tinklalapių, kuriuose skelbiama seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga.

Todėl šiuo metu Komisija neketina siūlyti keisti 25 straipsnio arba priimti papildomų teisės aktų. Vietoj to ji daugiausia dėmesio skirs savo pastangoms užtikrinti, kad vaikai naudotųsi visa šio straipsnio pridėtine verte, valstybėms narėms jį visiškai perkėlus į nacionalinę teisę ir jį įgyvendinus.

Taigi savo naujausiame komunikate dėl interneto platformų²³ Komisija atkreipė dėmesį į tai, kad būtina tęsti ir plėtoti įvairių suinteresuotųjų šalių įtraukimo procesus, kuriais siekiama surasti bendrą sprendimą, kaip savanoriškai aptikti neteisėtą ar žalingą medžiagą internete, ir įsipareigojo įvertinti poreikį nustatyti oficialias pranešimo ir veiksmų procedūras.

Komisija ir toliau teiks paramą valstybėms narėms, kad būtų užtikrintas tinkamas perkėlimo į nacionalinę teisę ir įgyvendinimo lygis. Ji stebės, kad nacionalinės priemonės derėtų su atitinkamomis straipsnio nuostatomis ir kad būtų sudarytos palankios sąlygos keistis geriausia patirtimi. Prireikus Komisija naudosis Sutartyse numatytais vykdymo užtikrinimo įgaliojimais ir pradės pažeidimo nagrinėjimo procedūras.

---

²³ 2016 m. gegužės 25 d. komunikatas „Interneto platformos ir bendroji skaitmeninė rinka. Europos galimybės ir uždaviniai“ (COM(2016) 288 *final*).